

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VII.30.351/2020/9.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

Az I. rendű felperes: ...

A II. rendű felperes: ...

Az alperes: ...

Az alperes képviselője: Törös Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Törös Judit)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.871/2019/4/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Balassagyarmati Törvényszék
27.P.20.640/2017/6. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét – a perköltségre is kiterjedően – megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 86.100 (nyolcvanhatezer-egyszáz) forint első- és másodfokú együttes perköltséget, valamint 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget, és az államnak – felhívásra – 36.000 (harminchatezer) forint kereseti illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek mint adósok, valamint alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) mint hitelező 2007. november 19-én közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződésben a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségek biztosítására ingatlant terhelő önálló zálogjogot alapítottak.

[2] A kölcsönszerződés I.8. pontja – egyebek mellett - az alábbiakat tartalmazta:

[3] „A szerződő felek megállapodnak, hogy a folyósított kölcsönösszeg, a befizetések, valamint az aktuális tartozás és járulékai mindenkor összegének megállapítása szempontjából a Kölcsönnyújtó üzleti könyvei és akár elektronikus, akár írott formában vezetett nyilvántartásai az irányadóak.”

[4] A kölcsönszerződés III.10. pontja alapján az alperes a zálogból való kielégítés jogát bírósági végrehajtás mellőzésével a zálogtárgy megbízottja vagy saját maga általi értékesítésével is gyakorolhatja.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés I.8. pontjának [3] pontban idézett kikötése érvénytelenségének megállapítását kérték annak tisztességtelensége miatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjára hivatkozással.

[6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a perbeli kölcsönszerződés I.8. pontjának keresettel támadott rendelkezésének tisztességtelensége miatti érvénytelenségét. Határozatát azzal indokolta, hogy a támadott kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik, mert a fogyasztó hátrányára fordítja meg a bizonyítási terhet. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződési feltétel az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján is tisztességtelen, mert az a fogyasztó elismerésére tekintettel egyensúlytalanságot okoz, az alperest előnyhöz juttatja.

[8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – részben eltérő indokolással – helybenhagyta. Úgy ítélte, hogy a per tárgyát képező szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjában megjelölt okokból tisztességtelen. Az ítéletábra abból indult ki, hogy a szerződési feltétel tisztességtelenségét az uniós jog - azaz a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) – elsőbbségi alkalmazása mellett kell megítélni. Ebből következően a bíróságok a fogyasztói irányelv átültetéséről gondoskodó nemzeti jogszabályokat a fogyasztói irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni, és a fogyasztói irányelv értelmezése tárgyában az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által hozott ítéletek mintegy jogegységi határozat jellegével kötelezőek a nemzeti bíróságok számára.

[9] Az ítéletábra az EUB C-34/18. számú ítéletében írtakra hivatkozással úgy ítélte meg, hogy a támadott szerződéses rendelkezés tisztességtelen, az egyrészt a bizonyítási terhet megfordítja, másrészt kizárja, illetve korlátozza a fogyasztói igényérvényesítés lehetőségét.

[10] Kifejtette, a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet megfordítja, ugyanis a fogyasztó ugyan vitathatja a tartozást, de ez esetben a bizonyítás kötelezettsége őt terheli. Az ítéletábra érvelése szerint a felek a szerződésben akár a peres, akár a nemperes eljárások tekintetében megállapodhatnak a bizonyítás módjának jogszabályban rögzített módjától való eltérésre, amelyet a perbeli szerződéses rendelkezéssel meg is tettek. Hangsúlyozta a fél tényállítása és annak okirati bizonyítása között éles különbség van, a közokirat csak a fél tényállításainak tartalmát igazolja, de annak helytállóságát nem. A perbeli szerződéses rendelkezés célja, hogy az alperes mentesüljön saját tényállítása valóságtartalmának bizonyítása alól, a nyilatkozatában foglaltakkal szemben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 195. § (6) bekezdése alapján a bizonyítási kötelezettség a fogyasztót terhelje.

[11] Végrehajtási eljárás esetén is a végrehajtási záradék kibocsátását kérő mentesül a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. § (1) és (2) bekezdése, illetve a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 112. § (1) és (2) bekezdése szerinti konjunktív feltételek teljesítésének kötelezettsége alól figyelemmel a per tárgyát képező szerződéses rendelkezésre. Az ítéletábra hangsúlyozta kétféle közjegyzői okirat van az ügyleti és a ténytanúsító okirat, mindkettővel szemben követelmény, hogy az a valóságnak megfelelő tartalmú legyen. Ugyanakkor a tartozás összegéről a közjegyző meggyőződnie nem tud. A perbeli szerződéses rendelkezésre tekintettel

a záradék a valóságtartalmat is igazolja, annak hiányában a hitelező nyilatkozatához joghatás nem fűződhetne.

[12] Az ítélet tábla álláspontja szerint a végrehajtási záradék kibocsátásához megkövetelt jogszabályi előírások nem teljesülnének a perbeli feltétel nélkül a közjegyzői tv. 136-147/A. §-ai és a 144. § (1) bekezdése alapján. Ennek oka, hogy a saját követelése összegére vonatkozó jogosulti nyilatkozat megtétele – a perbeli szerződési feltétel hiányában – olyan jogkövetkezménnyel nem járna, hogy egyben a követelés záradékoláshoz megkívánt [Vht. 23. § (1) bekezdés c) pont és közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdés c) pont]összepszerúséget is közokirati formában bizonyítaná.

[13] Az ítélet tábla a hivatkozott EUB határozatban írtakra tekintettel vizsgálta, hogy a per tárgyát képező feltétel lehetővé teszi-e a hitelező számára a jogvita érdemi lezárását, elzárja-e a fogyasztót az igényérvényesítés lehetőségétől. A korábban hatályos rPp. szabályai mellett a fogyasztó a végrehajtási eljárásban vitathatta a tartozása összepszerúségét, de a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megváltozott szabályaira tekintettel a végrehajtás megszüntetése iránti perben a fogyasztó a végrehajtani kívánt követelés érvényes létre nem jöttére nem hivatkozhat. A Pp. 129. §-ának az eljárás felfüggesztésére vonatkozó szabálya nem nyújt kellő védelmet a fogyasztónak, mivel az eljárás felfüggesztése diszkrecionális joga a bíróságnak.

[14] A másodfokú bíróság hivatkozott a perbeli kölcsönszerződés III.10. pontjaiban írtakra is, amely megítélése szerint záradékolás nélkül is lehetővé teszi a zálogtárgy végrehajtáson kívüli értékesítését és a hitelező saját nyilvántartása szerinti tartozásra fogja érvényesíteni végrehajtási jogát.

[15] Végezetül rámutatott, ha a bíróság a perbeli szerződéses rendelkezés tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetet jogerősen elutasítja a szerződésben foglalt feltétel a fogyasztót végérvényesen köt, ezt követően induló eljárásokban a tartozás összepszerúségét nem vitathatja, emiatt a felperesek keresetet sem indíthatnak a tartozás összegét befolyásoló feltétel tisztességtelensége, illetve az egész szerződés érvénytelensége iránt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, a jogerős ítélet az ügy érdemi elbírálására kihatóan sérti az rPtk. 209. § (1) bekezdését 209/A. § (2) bekezdését, a Vht. 23/C. § (1) bekezdését, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjait.

[17] A Kúria EBH2018. G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatára hivatkozva - az abban foglalt jogi érvelést megismételve - kifejtette, hogy a perbeli kikötés nem minősül tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem.

[18] Hivatkozott az EUB C-415/11. számú ítéletében foglaltakra, álláspontja szerint az ott kifejtett elveket alkalmazva megállapítható, hogy a perbeli kikötés nem hátrányos a felperesekre nézve, ezért annak tisztességtelensége sem állapítható meg. A kikötés hiányában az irányadó jogszabályok alapján ugyanazok a kötelezettségek terhelték volna az alperest, és ugyanazok a jogok illették volna a felpereseket.

[19] A támadott kikötéstől függetlenül, szemben a jogerős ítéletben foglaltakkal az alperest terheli a perben az rPp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítás. Álláspontja alátámasztására többek között hivatkozott a Vht. 23/C. § (1) bekezdésére és állította, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján fennálló és felmondással lejárttá tett követelés a perben támadott szerződéses feltétel nélkül is záradékolható és annak alapján a végrehajtás elrendelhető, azt nem a perbeli feltétel váltja ki. A támadott szerződéses feltétel mellett is lehetősége van a felpereseknek arra, hogy az irányadó jogszabályi rendelkezések szerint – Vht. 41. § (1) és (5) bekezdés – vitassák a végrehajtást kérő követelésének összegét. Hivatkozott a Kúria Pfv.I.21.783/2016/5. számú ítéletére, és kifejtette, hogy a perben nem a vitatott kikötés határozza meg a bizonyítási terhet, hanem a Pp. 164. § (1) bekezdése.

[20] Hangsúlyozta, hogy a támadott kikötés tisztességtelenségének megítélése körében a jogerős ítélet téves álláspontot foglalt el, mert a kikötés a felperesek jogát nem érinti vagy korlátozza, és a záradékolás feltételei sem a támadott kikötésen alapulnak. A felperesek a kikötéstől függetlenül jogosultak a jogszabályok által biztosított jogaik gyakorlására és érvényesítésére is.

[21] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta, és azt az abban hivatkozott indokok alapján az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[23] A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a perbeli szerződéses feltétel tisztességtelenségét az rPtk. és a Korm. rendelet vonatkozó szabályainak alkalmazása során a fogyasztói irányelv céljainak megfelelően kell értelmezni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatai nem rendelkeznek erga omnes hatállyal (66/80.sz. International Chemical Corporation-ügy, 18.pont), ami a magyar nemzeti eljárásjogban ismert jogegységi határozat jelleget önmagában kizárja. A tagállami bíróságoknak az uniós jog értelmezése és alkalmazása során az EUB joggyakorlatát követniük kell (28/62. sz. Da Costa-ügyben kifejtett indokok miatt), ezért a másodfokú bíróság helyesen vizsgálta az EUB C-34/18. számú, a perbeli tényálláshoz nagyon hasonló ügyben hozott ítéletében a ténytanúsítvány tisztességtelensége vizsgálata körében megfogalmazott szempontokat.

[24] A Kúria előrebocsátja, hogy a perbeli szerződés megkötésére 2007. november 19-én került sor ezért a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötés a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel

(6/2013. PJE határozat III.2. pont) tisztességtelen így érvénytelen szerződési feltételnek minősül-e. Ez a jogértelmezés jelenik meg az EUB joggyakorlatában is (EUB C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyek [52] pont.).

[25] A Kúria a perbeli keresettel támadott szerződési feltétellel tartalmilag, a lényegét tekintve megegyező szerződéses kikötés tisztességtelensége megítélésének kérdésében az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában, illetve BH2018. 146. számú határozatában már állást foglalt, amely döntések a Kúria következetes - jelen perben is irányadónak tekintendő – joggyakorlatát tükrözik. Az ott kifejtettektől a Kúria jogegységi eljárás kezdeményezése és eltérő tartalmú jogegységi határozat nélkül nem is térhet el. A Kúria a hivatkozott határozatokban és azt követően hozott határozataiban kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekint. A fenti ügyekben akként foglalt állást, hogy az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntéseinek jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, a Vht. 21. §-ában, a közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, a Korm. rendelet 1. § (1) bek. i) és j) pontjaiban írtakra. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg, ennek ellenkezőjét a perben eljáró bíróságok téves jogkövetkeztetéssel állapították meg.

[26] A jogerős ítélet a perbeli kikötést tartalmát tekintve nem tekintette az rPtk. 242. §-a szerinti tartozáselismeréssel azonos hatályú nyilatkozatnak. A Kúria a BH2018. 146. számon közzétett határozatában többek között rámutatott, hogy a jelen perbelihez hasonló tartalmú szerződéses rendelkezés joglemondásként sem értékelhető, és nem tekinthető vélelem hatásával bíró kikötésnek, az a bizonyítási eljárás lefolytatását nem befolyásolja. Rámutatott arra is, hogy a polgári peres eljárásban a felek eljárási jogaira és kötelezettségeire – idetartozik a tényállítási és bizonyítási kötelezettségük – az rPp. közjogi jellegű szabályai az irányadók, és az rPp. kógens szabályait a felek szerződéses autonómiája nem törheti át. Ezért is téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező szerződéses kikötéssel, mint megállapodással a szerződő felek „a bizonyítási terhet meghatározó szabályokat felülírták” volna.

[27] A magyar jogban a bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, valamely anyagi jogi igény polgári perben történő érvényesítése esetén a jogvita érdemi eldöntése szempontjából releváns tény bizonyíthatatlansága következményére, a bíróság érdemi döntésében kifejezésre jutó hátrányára utaló szabály [rPp. 3. § (3) bekezdés]. Alkalmazásra akkor kerül, ha a bizonyításra kötelezett fél nem tesz eleget e kötelezettségének. Az rPp. 164. § (1) bekezdés alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azokat valóban fogadja el. Eszerint a főbizonyítás a kereset vagy a keresettel szembeni védekezés alapjául szolgáló tények fennállására, valóságára, míg az ellenbizonyítás - a főbizonyító fél perbeli ellenfelének a cselekményeként - ugyanezen tények fenn nem állására, valótlanságára vonatkozik. A bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és az ellenbizonyításra köteles fél személye felcserélődik. Ez alapulhat törvényi vélelmen, eljárásjogi rendelkezésen (pl. sajtó-helyreigazítási per) vagy anyagi jogi szabályon [pl. a Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdésben szabályozott tartozáselismerés]. A perbeli kikötés

esetén egyik eset sem áll fenn, vagyis a szerződési kikötés a bizonyítás kötelezettségét és terhét nem változtatja meg.

[28] Az rPp. 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát. Ez az adott ügyben a támadott kikötéssel együtt is csupán azt jelenti, hogy az alperes kérelmére kiállított közjegyzői okirat azt tanúsítja, hogy az alperes könyvei, nyilvántartásai szerint az adós felpereseknek aktuálisan milyen összegű tartozása áll fenn. A ténytanúsítvány tehát a jogerős ítéletben kifejtett téves állásponttal szemben, nem az adós fennálló tartozásának – vagy annak helyességének - közokirati bizonyítéka. A tartozás összegének fogyasztó általi vitatására ezért nem az rPp. 195. § (6) bekezdése szerinti ellenbizonyítás szabályai az irányadók. A kölcsönszerződés felmondása esetén pedig annak jogszerűségével kapcsolatos polgári perben az rPp. általános rendelkezései vonatkoznak.

[29] A Kúria az előző pontokban már hivatkozott BH2018. 146. számon közzétett határozatában azt is kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Aszerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel – vagy fogyasztói szerződés – tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A vizsgált szerződéses feltétel értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán az alperes egyoldalú – a felperes teljesítésével összefüggésben nyilvántartott adatokra vonatkozó – nyilatkozatához kapcsolódik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire. A perbeli szerződéses kikötés tehát a felperesek jogi helyzetét nem érinti, azt nem teszi hátrányosabbá.

[30] A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság azon álláspontjával sem, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásához megkövetelt jogszabályi előírások nem teljesülnének a perben támadott szerződési feltétel nélkül. Ezzel szemben változatlanul fenntartja az előző pontokban már hivatkozott közzétett határozataiban kifejtett azon álláspontját, hogy a perben támadott kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának a feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit, és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.

[31] A Kúria ismételten leszögezi, hogy az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő a perbeli szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

[32] A közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésének és 136. § (1) bekezdésének g) pontjának rendelkezései alapján az alperesnek tehát a kölcsönszerződés támadott kikötése hiányába is lehetősége van arra, hogy közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérje a nyilvántartásai szerinti felperesi tartozás összegéről, továbbá arról a tényről, hogy a kölcsönszerződést felmondta. A jogerős ítéletnek ezzel ellentétes jogi következtetése a Kúria megítélése szerint egyebekben ellentétes a Kúriának a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről szóló 3/2020. Polgári jogegységi határozatában kifejtettekkel. A hivatkozott szabályozás megegyezik a szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdésében írtakkal. Az ebben foglaltak szerint ugyanis egyrészt a végrehajtási záradék kiállítása során a közjegyző nem vizsgálhatja a tartozás összegét, nem foglalhat állást arról, hogy a tartozás fennáll-e és milyen összegű, másrészt a közjegyzői tv. 144. § (1) bekezdésében foglaltak sem képezik akadályát annak, hogy a közjegyző a közjegyzői tv. 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján a jogosult nyilatkozatáról (mint „egyéb jogi jelentőségű tényről”) tanúsítványt állíthasson ki. A közjegyzői tv. 136. § (1) bekezdés g) pontja és 144. §-a szerinti eljárás keretében a közjegyző az általa észlelt tényeket tanúsíthatja jegyzőkönyvi formában. Ez lehet valamely állapot, fizikailag észlelhető körülmény, jelenlévő személy előadott nyilatkozata.

[33] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján őket egyébként megilletnék, illetőleg terhelnék. A bizonyítási teher pedig az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is az rPp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően alakul. Az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása körében tehát a kölcsönszerződés I.8. pontjában foglaltak a felperesek jogi helyzetét nem érintik, semmilyen módon nem teszik hátrányosabbá.

[34] A jogerős ítélet a perbeli szerződéses rendelkezést a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjába ütköztetve is tisztességtelennek találta, mert megítélése szerint az lehetővé teszi a hitelező számára a jogvita egyoldalú lezárását. A Kúria nem értett egyet a jogerős ítéletnek ezzel a következtetésével sem az alábbiak miatt.

[35] Maga a jogerős ítélet is azt rögzíti, hogy a szerződés megkötésekor nem állt fenn olyan jogszabályi rendelkezés, amely lehetővé tette volna az alperes részére a jogvita egyoldalú lezárását, mert a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátása esetén az adós felperesek az rPp. 369. § szerinti végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetési iránti, valamint érvénytelenségi pert is indíthattak, és a végrehajtási per megindítása esetén az rPp. 370. § alapján kérhették a végrehajtás megszüntetését is. Ezt támasztja alá egyebekben az EUB C-34/18. számú ítéletének indokolása (annak [53]-[59] pontjai) is.

[36] A korábban a [24] pontban kifejtettekre tekintettel a jogvita érdemi elbírálására nem hathat ki a szerződés megkötését követően több mint 10 évvel később hatályba lépett megváltozott eljárásjogi szabályozás, amely a végrehajtási perekre vonatkozó rendelkezéseket jelentősen módosította. Ettől függetlenül a Kúria rámutat arra, hogy a Pp. megváltozott

szabályaira tekintettel sem lehet alappal arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen.

[37] Az rPp. rendelkezéseivel szemben a Pp. 528. § (2) bekezdése a végrehajtási per keretei között valóban nem teszi lehetővé a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését és korlátozását a követelés létre nem jöttére történő hivatkozással. Ugyanakkor az új szabályozás ezzel nem vesz el jogot az adóstól, nem zárja el attól, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényes létrejöttét perben vitássá tegye, és ennek megállapítása iránt pert kezdeményezzen. Azokban az esetekben ugyanis, amikor a végrehajtás elrendelését nem előzte meg a követelés érvényes fennállásának az érdemi elbírálása, az adós az általános szabályok szerint megindított, a követelés érvényes létre nem jöttére alapított perben kérheti a sérelmezett jogviszony anyagi jog szabályai szerinti rendezését. Ebben a perben pedig a Pp. 129. §-a alapján ugyanolyan feltételek mellett kérheti a perbíróságtól a folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztését, mint az rPp. 370. §-a szerint tehette. Az ügyben megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel sem lehet alappal olyan jogkövetkeztetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés elzárja a fogyasztót az igényérvényesítéstől, vagy ezt érdemben korlátozná.

[38] A kifejtettek alapján alapvetően téves a jogerős ítéletnek „a jogvita végleges lezárása körében” kifejtett azon álláspontja, hogy a perbeli feltétel tisztességtelenségének a megállapítása iránti keresetet jogerősen elutasító ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás azt jelentené, hogy a felperesek nem vitathatják a tartozás összegét, vagy nem indíthatnának pert a tartozás összegét befolyásoló feltétel tisztességtelensége, illetve az egész szerződés érvénytelensége iránt. Éppen ellenkezőleg, ettől az adósok nincsenek elzárva, tekintettel arra, hogy az alperesi nyilatkozat nem az adós fennálló tartozásának a közokirati bizonyítéka, illetve nem a perben támadott szerződési feltétel teszi lehetővé a ténytanúsítvány kiállítását.

[39] A másodfokú bíróság végül érvelt azzal is, hogy a jogvita egyoldalú lezárását eredményező helyzet áll elő azáltal is, ha az alperes gyakorolja a perbeli szerződés biztosítására kötött zálogszerződés III.10. pontjaiban biztosított jogát, és nem záradékolással, hanem a zálogtárgy végrehajtáson kívüli értékesítésével érvényesíti a zálogjogát. Ezzel kapcsolatban a Kúria hangsúlyozza, hogy ezt a helyzetet nem a perben támadott szerződési feltétel teszi lehetővé, hanem kifejezetten a szerződő feleknek az ettől teljesen független, a kölcsönszerződéshez kapcsolódó zálogszerződés III.10. pontjában foglalt, és az rPtk. 255. § (1) bekezdésében, illetve 257-258. §-ai által lehetővé is tett megállapodása. Ezt a biztosítéki szerződést, és a benne szereplő szerződési feltételt egyrészt a felperesek keresetükben nem is támadták, annak vizsgálata nem volt a per tárgya. Másrészt a jelzálogszerződés ezen pontjából nem következik a perben támadott szerződési feltétel tisztességtelensége, tekintve hogy azok egymástól függetlenek. A Kúria emiatt csupán utal arra, hogy a jogerős ítélettel szemben egyébként még ebben az esetben is van lehetőség a folyamat megállítására és bírósági beavatkozásra. Amennyiben ugyanis a felperesek vitatják a kimutatott tartozás összegét és akár erre alapítva, vagy akár a szerződés egészének, vagy annak egy részének az érvénytelenségére iránt pert kezdeményeznek, a Pp. VIII. fejezetében szabályozott ideiglenes intézkedés jogintézményével megakadályozhatják a zálogtárgy végrehajtáson kívüli értékesítését is a jogvita eldöntéséig.

[40] A szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele mindezekre figyelemmel nem valósult meg, mivel az alperes a

feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára. Az irányadó törvényi szabályozáshoz képest nem biztosított kedvezőtlenebb jogi helyzetet a fogyasztó felperesek számára, a kikötés nem fosztja meg, nem is korlátozza a felpereseket a jogszabály alapján őket megillető vitatás, igényérvényesítés lehetőségétől sem.

[41] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1) bekezdésének, illetve a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjának téves alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés I.8. pontjának kifogásolt rendelkezése tisztességtelen.

[42] A Kúria mindezek alapján a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a keresetet elutasította.

Záró rész

[43] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes felperesek az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az alperes – 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján megállapított – ügyvédi munkadíjából és az általa megfizetett 48.000 Ft fellebbezési és 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből álló első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj az IM rendelet 4/A. § (2) bekezdése alapján az áfát tartalmazza. A felperesek az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59. § (1) bekezdése, 74. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján szintén egyetemlegesen kötelesek.

[44] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[45] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. május 25.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/

tisztviselő